

Времеви модел за превоз на пътници с таксиметрови автомобили по маршрута Русе, България - международно летище „Хенри Коанда“ в Букурещ, Румъния.

инж. д-р Димитър Грозев

Temporal model for the carriage of passengers by taxis on the route Ruse, Bulgaria - International Airport "Henri Coanda" Bucharest, Romania. The paper examine the trends for transport at passengers with taxis outside Bulgaria. Special attention is paid to the time to perform a service. Determined are corrective coefficients, that enable planning and forecasting performance of taxis on the route Ruse - aeroport "Henri Coanda" Bucharest, Romania. The model for taxi transportation is applicable to all variants of this type of traffic.

Keywords: passengers, route, mathematical model, taxi car, coefficients.

ВЪВЕДЕНИЕ

Основна задача за подобряване на качеството на таксиметровата услуга е намаляване на времето за извършване на отделен превоз. От това време зависи, както нивото на таксиметровата услуга на дадена таксиметрова фирма, така и облика на целия бранш спрямо останалите участници в транспортното обслужване на пътници. При таксиметровите превози общото време е резултат от съставлящите го времена, за които се извършват отделните технологични операции. Изследването, както на общото време, така и на неговите съставляващи периоди, е необходимо, за да може да се прогнозира, организира и управлява правилно транспортният процес.

Разстоянието от град Русе до летище „Хенри Коанда“ Букурещ е равно на 90 км и това позволява да се направи сравнителен анализ на извършване на услугата по заявка. Таксиметровите превози до тази дестинация се извършват с различни марки автомобили, но с близки технически параметри. Голяма част от превоза преминава по четири лентов път Е85 с ограничение на скоростта от 100 км/ч., в селитебните градски части с ограничение на скоростта от 50 км./ч., пресича се и държавна граница. Маршрутът е силно натоварен през деня и нощта. Пътниците, които пътуват целогодишно се стремят да намалят до минимум времето за достигане до крайния пункт. Това предполага да се направи изследване, при което да се състави времеви модел, с който да се прогнозира това време, като се приеме, че автомобилите са с еднакви технически параметри, но с различна степен на комфорт, което не влияе на времето за извършване на услугата.

ИЗЛОЖЕНИЕ

Важно място, при изследването на времето за извършване на таксиметров превоз, има правилното дискредитиране по периоди. След направено изследване за периода от месец януари 2014 до месец май 2014 в условия на таксиметрова фирма „Хепи“ ООД се установиха следните осем основни периода със съответната продължителност. Данните са представени в таблица 1. Диаграмата на фиг. 1. показва периодите в проценти, спрямо времето за целия превоз.

Средното време за извършване на таксиметров превоз от и до летище „Хенри Коанда“, Букурещ е 137 min., което определя експлоатационна скорост - 41,5 км/ч [6]. Това време варира в широки граници в зависимост от редица фактори. Основните от които са: сезон, период на денонощието, делничен или празничен ден, интензивността на движение, гранични и митнически формалности и форсмажорни обстоятелства.

Таблица 1

Периоди от време, съставляващи цялото време за извършване на таксиметров превоз по маршрута гр. Русе до летище „Хенри Коанда“ Букурещ

период от време	t_1	t_2	t_3	t_4	t_5	t_6	t_7	t_8
продължителност, min.	5-7	10-16	6-12	10-16	4-8	30-40	38-50	5-7
средна продължителност, min.	6	13	9	13	6	35	44	6

където t_1 е времето за натоварване на пътния багаж и качване на пътниците;

t_2 - времето за придвижване от първоначалния адрес до контролния митнически пункт в България;

t_3 - времето за проверка на документи и заплащане на такса мост;

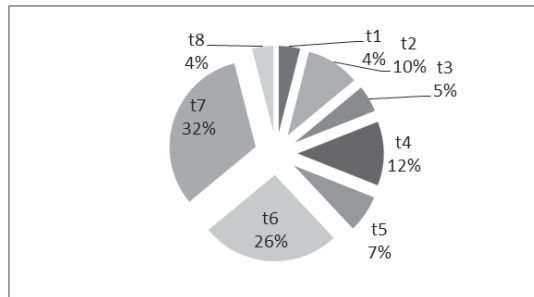
t_4 - времето за преминаване по моста;

t_5 - времето за проверка на документи и заплащане на винетни такси на контролния митнически пункт в Румъния;

t_6 - времето за преминаване по четири лентовия път E85 Гюргево до Букурещ;

t_7 - времето за придвижване през селитебната градска част на Букурещ до летище „Хенри Коанда“;

t_8 - времето за разтоварване на пътния багаж и слизане на пътниците.

Фиг 1. Периоди, съставляващи цялото време за извършване на превоза в %

Общото време $T_{\text{taxi transport service}}$ за извършване на транспортната услуга е

$$\begin{aligned}
 T_{\text{taxi transport service}} = & k_d t_1 + k_s k_{dp} k_z t_2 + k_{eu} k_d k_{dp} t_3 + k_s k_m k_{dp} k_z k_{fm} t_4 \\
 & + k_{eu} k_d t_5 + k_s k_{dp} k_z k_{fm} t_6 + k_s k_{dp} k_{fm} t_7 + k_d t_8
 \end{aligned}
 \tag{1}$$

където k_s е коефициентът сезон;

k_m - коефициентът интензивност на движение по мост;

k_g - коефициентът интензивност на движение в селитебната градска част;

k_{eu} - коефициентът в зависимост, дали пътниците са граждани на държави от Европейския съюз;

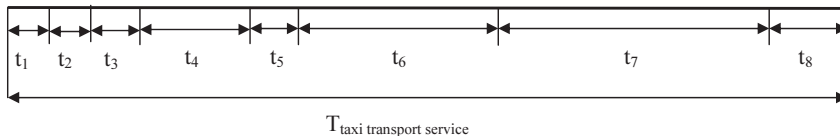
k_d - коефициентът в зависимост, дали пътниците са малолетни или непълнолетни ненавършили 18 години;

k_{dp} - коефициентът делници - празници;

k_z - коефициентът забрани за пътуване;

k_{fm} - коефициентът наличие на форсмажорни обстоятелства.

На фиг. 2 графично е показано общото време $T_{\text{taxi transport service}}$ за извършване на транспортната услуга като сума от осемте времена от таблица 1, но при условието $k_s = k_m = k_g = k_{eu} = k_d = k_{dp} = k_z = k_{fm} = 1$.

Фиг. 2. Съставни периоди от време на общото време за извършване на трансфер от и до летище „Хенри Коанда“ Букурещ

В условията на град Русе, въз основа на направените наблюдения, бяха установени следните стойности на коефициентите:

- Коефициент сезон - k_s : (таблица 2)

Табл. 2 Стойности на коефициента k_s

Сезон	Пролет	Лято	Есен	Зима
k_s	1.1	1.6	1.1	1.6

- Коефициенти на интензивност на движението:

- интензивност на движение по моста - k_m (таблица 3):

Таблица 3 Стойности на коефициента k_m

Част от денонощието	от 7:00 до 9:30	от 9:30 до 16:30	от 16:30 до 19:30	от 19:30 до 7:00
k_m	1.5	1	1.5	1

- интензивност на движението в селитебна градска част - k_g (таблица 4):

Таблица 4 Стойности на коефициента k_g

Част от денонощието	от 7:00 до 9:30	от 9:30 до 16:30	от 16:30 до 19:30	от 19:30 до 7:30
k_g	1.5	1	1.5	1

- Коэффициент на преминаване през контролните пунктове на границата:
- в зависимост, дали пътниците са граждани на държави от Европейския съюз - k_{eu} (таблица 5):

Таблица 5 Стойности на коефициента k_{eu}

Преминаване през КПП	Пътници от ЕУ	Пътниците не от ЕУ
k_{eu}	1	1,5

- в зависимост, дали пътниците са малолетни или непълнолетни ненавършили 18 години - k_d (Табл. 6.):

Таблица 6 Стойности на коефициента k_d

Преминаване през КПП	Пътници от ЕУ ненавършили 18 год.	Пътници не от ЕУ ненавършили 18 год.
k_d	1.5	3.5

- Коэффициент делници - празници - k_{dp} (Табл. 7.):

Табл. 7 Стойности на коефициента k_{dp}

Делници - Празници	Делници	Празници
k_{dp}	1,2	1

- Коэффициент забрани за пътуване - k_z (Табл. 8.):

Таблица 8 Стойности на коефициента k_z

Забрани	Има забрана	Няма забрани
k_z	2	1

- Коэффициент наличие на форсмажорни обстоятелства - k_{fm} (Таблица 9):

Таблица 9 Стойности на коефициента k_{fm}

Форсмажорни обстоятелства	При наличие	При липса
k_{fm}	2,5	1

При определяне на коефициента k_{fm} са изключени престоите от време, поради форсмажорни обстоятелства за повече от два часа, тъй като в тези случаи превоз не извършва.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

1. При изследването и оценката на времевия модел за извършване на транспортна услуга са определени девет коригиращи коефициенти, които дават възможност за планиране и прогнозиране на работата на таксиметровите автомобили.

2. При извършване на трансграничните таксиметрови превози, най-големи са времето за придвижване през селитебната градска част на Букурещ - 32%, периодите за преминаване по четири лентов път E85 от Гюргево до Букурещ - 26%. Най-малки са периодите за качване и слизане на пътника и натоварване и разтоварване на пътническия багаж – 4%.

3. Направеният модел за извършване на таксиметров превоз е приложим при всички възможни варианти на този вид превози след определяне на коригиращите коефициенти на база статистически данни.

ЛИТЕРАТУРА

[1] Закон за движението по пътищата. Обн. - ДВ, бр. 20 от 05.03.1999 г.; в сила от 01.09.1999 г.

[2] Интернет страница на международно летище „Хенри Коанда“ в Букурещ, Румъния, <http://www.bucharestairports.ro/>.

[3] Наредба № 34 от 06.12.1999 г. за таксиметров превоз на пътници. Обн. - ДВ, бр. 109 от 14.12.1999 г.; в сила от 14.12.1999 г.

[4] Статистически данни за превозените пътници по международните пътнически полети, извършени от/до международните летища в България, бюлетин на Асоциацията на българските авиокомпани АБА, 2013 год.

[5] Симеонов Д. Г., В. Пенчева. Взаимодействие на видовете транспорт. РУ, Русе, 2001.

[6] Грозев Д., Сравнително изследване и оценка на вариантите за обществен превоз на пътници по маршрута Русе, България - международно летище „Хенри Коанда“ в Букурещ, Румъния, РУ, Русе, 2014.

За контакти:

Инж. д-р Димитър Иванов Грозев “Транспорт”, Русенски университет “Ангел Кънчев”, тел.: 0899-809 884, e-mail: dgrozev@uni.ruse.bg

Докладът е рецензиран.